

den hele Regnskabsførelse. Disse Punkter anser jeg imidlertid for mindre betydende, medens jeg isørigt med al Anerkjendelse af Lovforslaget vedblivende maa finde, at Bestemmelsen i § 2 c er lidt uhensigtsmæssig og betænkelig lige overfor flere alt bestaaende Spare- og Laanekasser. At der er flere Bestyrelser for saadanne, som ikke ville være tilfredse med dem, derom er jeg aldeles overbevist.

Sauerstev: Da jeg igaar forlangte Ordet, var det nærmest for at udtale min Mening i modsat Retning af den, der da hovedsagelig var kommen frem her i Thinget. Den ærede sidste Taler har udtalt sin Anskuelse om et Punkt i Lovforslaget, som jeg maa anse for et Hovedpunkt, og jeg kan dele den Betragtning, han fremsatte. Naar man, som jeg, maa anse Landbruget og da navnlig Agerbruget som Hovedstøtten for vor økonomiske Eksistens, tror jeg, at man maa indrømme, at Agerbruget og Landbostanden ikke kunne bestaa under nogenlunde taalelige Vilkaar uden ved Hjælp af Sparekasserne; Landbostanden og Sparekasserne ere saa nøie knyttede til hinanden, at de neppe kunne adskilles; vil man rokke ved den Institution, som dette Lovforslag omhandler, ser jeg ikke rettere, end at det, som er Landets Hovednæringskilde, samtidig vil blive rokket i sin inderste Grund. Se vi tilbage til den Tid, da Sparekasserne væsentligst kom i Virksomhed, falder den temmelig nøje sammen med den Overgangstid i vor Udviklingshistorie, som blev en Følge af Hovoriets Afstøffelse, med den Tid, da de knugende Vaand, som trykkede Befolkningen, bleve løste, saa at den kunde komme til at røre sig frit, kunde ved den bedre Oplysning komme til at se, hvad der tjente den bedst, og havde faaet Tid til at anvende sine Kræfter til eget Vel. Fra den Tid skriver sig nærmest Sparekassernes Betydning for Landbruget. Vel er Sparekasselinstitutionen ældre, men Sparekasserne fra tidligere Tid ere saa faa og vare saa lidet almindelig brugte, at de ikke godt kunne tages med her. Efter at Selveierne havde faaet Dinene op for Betydningen af, at Agerdyrkingen maatte fremhjælpes ved en bedre Drift, ved Dræning og Mergling osv., hvortil der trængtes til Penge, kunde man en lang Tid blive hjulpen ved sin Nabo, ved en og Anden, med et Driftslaan. Dette udviklede sig efterhaanden saaledes, at En og Anden søgte at yde saadanne Laan og vilde have temmelig høit Besærlag derved, hvilket affødte Sparekasserne. Vi have endnu Minder om disse saakaldte Blodsugere, vi have endnu imellem os Maand, som med Rette fortjene Navn af Nagerkarle, og det er Sparekasselinstitutionens Fortjeneste, at der er saa faa deraf. Naar jeg nu ser saaledes derpaa, at Sparekasserne ere en Institution, som man særlig skal værne om, for saa vidt man har de

Interesser her, som knytte os Alle sammen, tror jeg, at man skal være varsom med at vedtage Bestemmelser, som ville røkke ved dem i deres Grundvold, og jeg kan ikke se rettere, end at, hvis man vedtager Lovforslaget uforandret, vil Følgen blive, at, om end ikke Sparekasserne ville faae Dødsstødet, saa ville de dog blive lammede i deres Virksomhed i høit Grad, thi Sparerne vide meget godt, hvad Forskjellen betyder mellem at oppebære en Rente af 3¹/₂ pCt. og at oppebære en Rente af 5 pCt. eller maaffærlig Mere, naar der samtidig ikke er nogen synderlig Forskjel med Hensyn til den Risiko, de løbe ved at anbringe deres Penge paa den ene eller den anden Maade. Vil man her slaa fast, at Sparekasselinstitutionen skal nydes med en fast Indlaansrente og samtidig lade Bankerne staa frit med Hensyn til den Rente, de ville give, saa vil Følgen aabenbart blive den, at Sparerne henvende sig til Bankerne. Naar der lægges særlige Vaand paa Sparekasserne, og man finder, at der er en bestemt Trang til at lade dem kontrolere, saa undrer det mig meget, at den samme Trang ikke er gjort gjældende i samme Grad overfor Bankelinstitutionen. Det forekommer mig, at der i dens senere Aar har i fuldt saa høit Grad været Anledning til at tage deres Forhold under Overveelse. Jeg kan ikke skjønne rettere, end at Bankerne bære et haardt Ansvar for, at de mange mislige Aktieforetagender have fundet Sted. Jeg kan ikke skjønne rettere, end at, naar En og Anden ved stærke Forhaabninger, som ere blevene vatte, er bragt til at kjøbe Aktier i saadanne Foretagender, saa have Bankerne et Ansvar i saa Henseende. Dette er nu en Vebredelse til Bankerne i Almindelighed; men jeg gaar et Skridt videre og siger, at Nationalbanken er ogsaa medskyldig i Bankernes Fjellighed overfor Aktiefelskaberne, thi disse Banker kunde efter min Betragtning ikke bestaa uden ved Nationalbankens Hjælp. Har Nationalbanken ikke et direkte Ansvar, saa har den dog et Ansvar, idet den støtter disse Banker til at anvende Penge paa en for Landet usund Maade. Jeg havde set meget venligere paa Lovforslagets Fremkomst, hvis det havde været ledsaget af nogle Kontrollbestemmelser overfor disse Banker. Ikke desto mindre vil jeg udtale, at det langt fra er nogen Ulykke for Sparekasserne, at der søres Kontrol med deres Regnskaber, og jeg indrømmer, at overfor Tredeemand skylder man at sørge for, at Tredeemand hverken skal blive bedragen eller ved en uheldig Forretningsførelse lide Tab. Derfor mener jeg, at en Kontrol dermed bør finde Sted. Men naar man her i Lovforslaget vil røkke ved Sparekassernes indre Administration, saa finder jeg, at det er saare uheldigt; thi hvorledes man end lovgiver paa dette Omraade, vil Følgen blive, at de Bestemmelser, man træffer, kunne mulig blive gode for een Plads i Landet, men blive saare uheldige for en anden. Jeg tror, at man godt kunde over-